

Kraków, 10.01.2024

Stanisław Mazur: Kraków potrzebuje nowej strategii walki ze smogiem - napisanej wspólnie z mieszkańcami i ekspertami

Przestańmy udawać że winę za smog ponoszą tylko gminy ościenne. Kraków nadal ma narzędzia do walki o prawo do oddychania czystym powietrzem - mówił podczas konferencji prasowej lider i jeden z przyszłych kandydatów na prezydenta Krakowa. Profesor Mazur wraz z ekspertami zaprezentował ocenę dotychczasowych działań magistratu, wskazał błędy i konieczność koordynacji działań. Oceniał także plany wprowadzenia Strefy Czystego Transportu. Konferencja odbyła się w chwili, gdy normy jakości powietrza przekroczone zostały o 535%.

Podczas spotkania z dziennikarzami, rektor Uniwersytetu Ekonomicznego, wraz z zaproszonymi ekspertami dokonał rozpoznania i oceny dotychczasowych działań w walce ze smogiem w Krakowie, a także wskazywał błędy i propozycje utworzenia zupełnie nowego planu działania, uwzględniającego współpracę z mieszkańcami i ścisłą koordynację działań z samorządami i środowiskiem naukowym.

Kraków liderem walki ze smogiem czy mistrzem zrzucania odpowiedzialności?

Przyszły kandydat na prezydenta miasta zwracał uwagę na rozpoznane przez ekspertów **błędy i zaniechania**, wskazując choćby na **tworzenie narracji o źródłach pochodzenia smogu wywodzących się wyłącznie z tzw. obwarzanka**. *Ich zanieczyszczenia są wysokie, ale wiele wskazuje, że odpowiadają jedynie za część problemu - mówił Mazur. Tymczasem przyjęcie takiego podejścia sprawia, że obecny Magistrat czuje się zwolniony z poszukiwania rozwiązań po stronie Krakowa i nie odnosi się do zakresu możliwości i uprawnień prezydenta miasta -* dodawał. Rektor UEK zwracał także uwagę na **brak odpowiednich badań dotyczących źródeł smogu**, które uwzględniałyby wpływ ruchu samochodów spoza Krakowa i efekt związany z przepływami powietrza z innych regionów Polski.

Miasto od lat forsuje obalony przez rzeczywistość mit o skutecznej walce ze smogiem. Polityka komunikacyjna i współpraca z mieszkańcami są nie tylko słabe, ale często także obleczone w półprawdy - tłumaczył ustalenia ekspertów Stanisław Mazur, sugerując, że Kraków powinien lepiej komunikować wpływ codziennych zachowań krakowian i firm działających w Krakowie na jakość powietrza, a także informować o tym, jak nowe inwestycje realnie wpływają na środowisko. ***Magistrat nie traktuje mieszkańców jako partnerów. Obywatele oczekują intuicyjnie dostępnych danych na temat jakości powietrza w różnych rejonach Krakowa. Także do rozliczania działań władzy*** - mówił Mazur.

Strefa Czystego Transportu jako symbol chaosu

Podczas spotkania z dziennikarzami przyszły kandydat na prezydenta odniósł się także do tegorocznego wprowadzenia w Krakowie Strefy Czystego Transportu. **Jestem zwolennikiem działań, które ograniczą ruch tych pojazdów, które nie spełniają norm i pogarszają jakość naszego powietrza. Sądzę jednak, że choć przyjęcie uchwały, podsyte dobrymi intencjami, znowu zostało wprowadzone bez jakiegokolwiek planu i określenia celu. Szczególnie krytycznie patrzemy na komunikację z mieszkańcami, której wprowadzenie powinno być poprzedzone zebraniem możliwie najpełniejszych danych na temat ruchu samochodowego w Krakowie, z wykorzystaniem modeli naukowych, danych statystycznych, monitoringu miejskiego wspomaganego sztuczną inteligencją. Tymczasem, SCT wprowadzane było szybko, jako naprędce zmieniany gotowy projekt uchwały, a dane na podstawie, których projektowano Strefę, są niedostępne dla obywateli** - mówił Mazur.

Pora na wspólny pakt dla całej metropolii

Profesor Mazur wskazywał także na **niewykorzystany potencjał Krakowa**, jako miasta, w którym zgromadzony został ogromny kapitał doświadczenia ekspertów związanych z uczelniami i organizacjami pozarządowymi. **Działać musimy stale, cały rok i tak szeroko jak to tylko możliwe. Nie zalecamy zostawania w domu, sprawy by zwykle oddychanie było bezpieczne** - mówił, odwołując się do danych o liczbie dni w roku, podczas których nie rekomendowane są spacer i dłuższe przebywanie na zewnątrz. **Do tego potrzebujemy precyzyjnej identyfikacji źródeł smogu, nadania im wagi szkodliwości i metody zwalczania. Miasto musi mieć konkretny plan, w którym uwzględnione byłyby jednostki samorządowe, mieszkańcy Krakowa, ale także władze wojewódzkie. Nowy prezydent miasta ma zobowiązanie stworzenia Metropolitalnego Paktu dla Czystego Powietrza** - deklarował rektor UEK.

Wśród autorów przedstawionych wniosków znaleźli się były wiceprezydent Krakowa, Krzysztof Görlich, Andrzej Guła, prezes Krakowskiego Alarmu Smogowego, prof. Ewa Czarnobilska z Collegium Medicum UJ, dr. inż. Jakub Bartyzel z AGH, prof. Sławomir Śmiech z UEK, a także Marta Seweryn z Fundacji Carbon Footprint, których debata z profesorem Mazurem poprzedziła konferencję.

Więcej informacji udziela:

Krzysztof Dąbrowa
Rzecznik Stowarzyszenia Lepszy Kraków
tel. 691 766 649
krzysztof.dabrowa@lepszyskrakow.pl

Wpływ na zdrowie - komentarz Prof. UJ, dr hab. med. Ewa Czarnobilskiej, z Uniwersytetu Jagiellońskiego Collegium Medicum:

Od kilkunastu lat prowadzę badania wpływu zanieczyszczonego powietrza na rozwój chorób alergicznych – zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży. Ale też wraz ze swoim zespołem – prawdopodobnie jako pierwsi na świecie - udowodniliśmy istnienie alergii na pył zawieszony. Poza naukowymi dowodami, potwierdzającymi szkodliwość smogu, sama na co dzień w swoim gabinecie przyjmuję pacjentów, którzy cierpią na schorzenia górnych dróg oddechowych - tylko z powodu fatalnej jakości powietrza. Mają objawy alergiczne, mimo, że nie są alergikami. Niestety, w takich przypadkach – my lekarze – jesteśmy bezradni. Nie ma lekarstwa na smog.

Wpływ na samopoczucie - Marta Seweryn, szefowa działu analiz z fundacji Carbon Footprint Foundation:

Smog to wyzwanie, z którym miasto sobie po prostu musi poradzić. To wyzwanie kluczowe z uwagi na życie i zdrowie mieszkańców, ale też codzienne funkcjonowanie. Nie możemy lekceważyć tego, że cały Kraków stoi, że nie ma kanałów przewietrzania. Wreszcie, to czynnik, sprawiający, że nie mamy dostępu do słońca - smog odbiera nam błękit nieba. To nie jest tak, że wykorzystaliśmy wszystkie możliwości walki o czyste powietrze wewnątrz miasta. Potrzebujemy lepszego badania, lepszego opomiarowania. My bazujemy za założeniach. Prawdopodobnych, ale niepewnych - to powinno się zmienić, by podejmować konsekwentne działania.

Postępy w walce ze smogiem - Andrzej Guła, dyrektor Krakowskiego Alarmu Smogowego

Jak zaczęliśmy działać jako Krakowski Alarm Smogowy mieliśmy 100-120 dni smogowych, czyli przekroczenia norm krajowych. Teraz mamy około 20-30 dni, więc poprawa jest. Niestety, normy prawa krajowego i unijnego są inne i decydowała tu tylko kwestia polityczne. Droga do czystego powietrza realnie jest nadal bardzo daleka. Powinniśmy zmierzyć i zbadać więcej, ale też działać. Wprowadzenie uchwały antysmogowej przynosi rezultaty. Zapominamy, że są jednak zanieczyszczenia komunikacyjne, mierzone raptem w dwóch miejscach w Krakowie. Jeśli nie będziemy walczyć z niską emisją w mieście i poza nim, nie zrobimy kroku do przodu. Powinniśmy mocno postawić na badanie źródeł i precyzyjne ich zwalczanie, także w przemyśle.

Brak odpowiednich badań - Jakub Bartyzel, fizyk atmosfery z Akademii Górniczo-Hutniczej

Zajmuję się pomiarami i poszukuję niszy badania innego niż tylko monitoring. W mojej opinii Kraków w pewnym momencie zrobił wiele w walce ze smogiem, ale ostatnie doniesienia o komplikacjach politycznych związanych z wprowadzeniem Strefy Czystego Transportu sprawiają, że napraw. Przez lata pokutowała opinia, że Kraków ma sam problem ze smogiem, ludzie wyprowadzali się nawet daleko za miasto, żeby oddychać czystym powietrzem. Prawdopodobnie tak nie jest, ale my naukowcy nadal badamy to, czy rzeczywiście "obwarzanek" mocno wpływa na to czym oddychamy w Krakowie to teza prawdopodobna, ale niesprawdzona. To jest najgorsze - nie ma badań potwierdzających skąd pochodzi zanieczyszczenie. Używane są wyłącznie modele matematyczne. Ciężko o metodę, która sprawia, że można przypisać jakiejś określonej miejscowości wpływu na nasze powietrze. W takim razie może warto skupić się mocniej na działaniach wewnętrznych. Wspomniana Strefa Czystego Transportu, eliminując kilka procent samochodów z ruchu, może wpłynąć na kilkadziesiąt procent mniej zanieczyszczeń. Podobnie rzecz ma się z badaniem przemysłu w mieście - jest sporo pól, o które Kraków może zadbać samemu.

O komunikacji walki ze smogiem z mieszkańcami - Görlich Krzysztof, były wiceprezydent Krakowa

Aby uniknąć protestów w związku z działaniami ekologicznymi, których celem jest nałożenie ograniczeń na mieszkańców, nie wystarczy jedynie konsultowanie treści gotowych uchwał. Konieczne jest traktowanie mieszkańców i przedsiębiorców jako partnerów, którzy wspólnie pracują nad rozwiązaniem istotnego problemu. Warto prowadzić rozmowy oparte na faktach, prezentować skalę problemu i szkody, jakie mogą wyniknąć dla ludzi. Istotne jest wyjaśnienie, dlaczego wybrano konkretne rozwiązanie, określenie oczekiwanych efektów oraz zaprezentowanie planu weryfikacji i dokumentacji skuteczności przyjętego rozwiązania. Dodatkowo, ważne jest transparentne przedstawienie środków zachęcających do poparcia tego rozwiązania, zwłaszcza w kontekście nakładanych ograniczeń. Magistrat powinien wcześniej informować o planowanych bodźcach oraz środkach ochrony, szczególnie dla najbardziej narażonych grup społecznych.

